

Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (štvrtá komora)

zo 6. septembra 2012*

„Poľnohospodárstvo — Geneticky modifikované organizmy — Smernica 2002/53/ES — Spoločný katalóg odrôd poľnohospodárskych rastlinných druhov — Geneticky modifikované organizmy registrované v spoločnom katalógu — Nariadenie (ES) č. 1829/2003 — Článok 20 — Existujúce výrobky — Smernica 2001/18/ES — Článok 26a — Opatrenia na predchádzanie neúmyselnej prítomnosti geneticky modifikovaných organizmov — Vnútroštátne opatrenia zakazujúce pestovanie geneticky modifikovaných organizmov registrovaných v spoločnom katalógu a povolených ako existujúce výrobky do prijatia opatrení na základe článku 26a smernice 2001/18/ES“

Vo veci C-36/11,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Consiglio di Stato (Taliansko) zo 14. januára 2011 a doručený Súdnemu dvoru 24. januára 2011, ktorý súvisí s konaním:

Pioneer Hi Bred Italia Srl

proti

Ministero delle Politiche agricole alimentari e forestali,

SÚDNY DVOR (štvrtá komora),

v zložení: predseda štvrtej komory J.-C. Bonichot, sudcovia A. Prechal, L. Bay Larsen (spravodajca), C. Toader a E. Jarašiūnas,

generálny advokát: Y. Bot,

tajomník: M. Ferreira, hlavná referentka,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní z 21. marca 2012,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

- Pioneer Hi Bred Italia Srl, v zastúpení: A. Police a F. Degni, avvocati,
- talianska vláda, v zastúpení: G. Palmieri, splnomocnená zástupkyňa, za právnej pomoci S. Varone a G. Aiello, avvocati dello Stato,
- španielska vláda, v zastúpení: A. Rubio González, splnomocnený zástupca,
- Európska komisia, v zastúpení: D. Bianchi a L. Pignataro-Nolin, splnomocnení zástupcovia,

* Jazyk konania: taliančina.

po vypočutí návrhov generálneho advokáta na pojednávaní 26. apríla 2012,

vyhlásil tento

Rozsudok

- 1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článku 26a smernice 2001/18/ES Európskeho parlamentu a Rady z 12. marca 2001 o zámernom uvoľnení geneticky modifikovaných organizmov do životného prostredia a o zrušení smernice Rady 90/220/EHS (Ú. v. ES L 106, s. 1; Mim. vyd. 15/006, s. 77), zmenenej a doplnenej smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2008/27/ES z 11. marca 2008 (Ú. v. EÚ L 81, s. 45, ďalej len „smernica 2001/18“), v spojení s odporúčaním Komisie 2003/556/ES z 23. júla 2003 o usmerneniach pre tvorbu vnútroštátnych stratégií a osvedčených postupov na zabezpečenie spoločnej existencie geneticky modifikovaných, tradičných a ekologických plodín [*neoficiálny preklad*] (Ú. v. EÚ L 189, s. 36, ďalej len „odporúčanie z 23. júla 2003“) a odporúčaním Komisie z 13. júla 2010 o usmerneniach pre tvorbu vnútroštátnych opatrení pre koexistenciu na predchádzanie nezámernej prítomnosti GMO v konvenčných a ekologických plodinách (Ú. v. EÚ C 200, s. 1, ďalej len „odporúčanie z 13. júla 2010“).
- 2 Tento návrh bol podaný v rámci sporu medzi spoločnosťou Pioneer Hi Bred Italia Srl (ďalej len „Pioneer“) a Ministero delle Politiche agricole alimentari e forestali (ministerstvo poľnohospodárskej, potravinovej a lesnej politiky), ktorý sa týka zákonnosti oznámenia, ktorým ministerstvo informovalo spoločnosť Pioneer, že kým regióny neprijmú pravidlá vhodné na zabezpečenie spoločnej existencie tradičných, ekologických a geneticky modifikovaných plodín, nemôže prešetriť žiadosť tejto spoločnosti o vydanie povolenia na pestovanie geneticky modifikovaných hybridov kukurice, ktoré sú už zapísané v spoločnom katalógu odrôd poľnohospodárskych rastlín (ďalej len „spoločný katalóg“).

Právny rámec

Právna úprava Únie

Smernica 2001/18

- 3 Smernica 2001/18 upravuje zámerné uvoľnenie geneticky modifikovaných organizmov (GMO) do životného prostredia, ako aj uvedenie GMO na trh v podobe výrobkov alebo zložiek výrobkov.
- 4 Článok 34 smernice 2001/18 stanovuje lehotu na prebratie tejto smernice najneskôr do 17. októbra 2002. Článok 36 ruší k 17. októbru 2002 smernicu Rady 90/220/EHS z 23. apríla 1990 o zámernom uvoľnení geneticky modifikovaných organizmov do životného prostredia [*neoficiálny preklad*] (Ú. v. ES L 117, s. 15) a stanovuje, že odkazy na túto smernicu sa považujú za odkazy na smernicu 2001/18 podľa korelačnej tabuľky uvedenej v prílohe.
- 5 V súlade s jej odôvodneniami 18 a 28 zavádza smernica 2001/18, rovnako ako predtým smernica 90/220, zosúladené postupy a podmienky na hodnotenie možných rizík, ktoré vyplývajú zo zámerného uvoľnenia GMO do životného prostredia v každom konkrétnom prípade, ako aj postup Spoločenstva na udeľovanie povolenia na umiestňovanie dotknutých výrobkov na trh, keď zamýšľané použitie týchto výrobkov zahŕňa zámerné uvoľnenie organizmov do životného prostredia.

6 Odôvodnenia 50 až 52 tejto smernice uvádzajú:

„(50) Existujúce súhlasy udelené podľa smernice [90/220] by sa mali obnoviť, aby sa vyhlo rozdielnostiam medzi súhlasmi udelenými podľa uvedenej smernice a tými, ktoré sú udelené podľa tejto smernice s cieľom plne zohľadniť podmienky na odsúhlasenie podľa [smernice 90/220].

(51) Takéto obnovenie si vyžaduje prechodné obdobie, počas ktorého zostanú nedotknuté existujúce súhlasy, ktoré sa udelili podľa [smernice 90/220].

(52) Pri obnovení súhlasu by sa malo umožniť preveriť všetky podmienky pôvodného súhlasu vrátane takých, ktoré sa týkajú monitorovania a časového ohraničenia súhlasu.“

7 Čo sa týka GMO, ktoré boli na trh umiestnené ako výrobky alebo zložky výrobkov, článku 13 až 24 smernice 2001/18 upravujú najmä postupy posudzovania a povoloacie konanie v prípade nových výrobkov, obnovenie súhlasu pre existujúce výrobky, monitorovanie povolených výrobkov, ich označovanie, ako aj bezpečnostnú doložku, na základe ktorej môžu členské štáty v prípade rizika pre ľudské zdravie alebo pre životné prostredie prijať obmedzujúce opatrenia.

8 Čo sa týka predovšetkým obnovenia povolení, ktoré boli udelené pred 17. októbrom 2002 na základe smernice 90/220, pred 17. októbrom 2006, jeho podmienky upravuje článok 17 smernice 2001/18 s názvom „Obnovenie súhlasu“. Podľa odseku 9 tohto ustanovenia dotknutý prevádzkovateľ, ktorý pred 17. októbrom 2006 ohlásil obnovenie súhlasu, môže umiestniť [naďalej umiestňovať – *neoficiálny preklad*] GMO na trh za podmienok bližšie určených v tomto súhlase, až kým sa neohlási konečné rozhodnutie vo veci požadovaného obnovenia.

9 Článok 26a smernice 2001/18 nazvaný „Opatrenia na predchádzanie neúmyselnej prítomnosti GMO“ znie:

„1. Členské štáty môžu stanoviť primerané opatrenia na predchádzanie neúmyselnej prítomnosti GMO v ostatných výrobkoch.

2. Komisia zozbiera a vytriedi informácie, ktoré sú založené na štúdiách v spoločenstve a na vnútroštátnej úrovni, pozoruje vývoj, ktorý sa týka koexistencie v členských štátoch a na základe informácií a pozorovaní, vydá usmernenia o koexistencii geneticky modifikovaných, tradičných a ekologických plodín.“

Odporúčanie z 23. júla 2003

10 Odôvodnenie 4 odporúčania z 23. júla 2003 znie:

„Postup definitívneho schválenia stanovený [smernicou 2001/18] prípadne zahŕňa špecifické opatrenia týkajúce sa koexistencie na ochranu životného prostredia a ľudského zdravia, pričom vykonanie týchto opatrení je povinné.“ [*neoficiálny preklad*]

11 Bod 1.1 usmernení pripojených k odporúčaniu z 23. júla 2003 nazvaný „Koncept spoločnej existencie“ znie:

„Pestovanie GMO v Európskej únii môže mať dôsledky na organizáciu poľnohospodárskej výroby. Toto pestovanie na jednej strane vyvoláva otázku, aký postup treba zvoliť v prípade náhodnej (neúmyselnej) prítomnosti geneticky modifikovaných plodín (GM) v tradičných plodinách, a naopak, na druhej strane vyvoláva otázku, akým spôsobom možno zabezpečiť typ výroby zvolený pestovateľom. V zásade by

poľnohospodári mali mať možnosť pestovať taký typ poľnohospodárskych plodín, ktorý si zvolia, či už ide o geneticky modifikované, konvenčné alebo ekologické plodiny. V Európskej únii nemožno vylúčiť nijakú z foriem poľnohospodárstva.

Okrem toho vzniká tiež otázka spotrebiteľského výberu. Zabezpečenie zásady voľného výberu európskych spotrebiteľov medzi potravinami s GMO a bez GMO závisí nielen od fungujúceho systému vysledovateľnosti a označovania, ale aj od schopnosti poľnohospodárskeho odvetvia poskytovať rôzne druhy výrobkov. Schopnosť potravinárskeho priemyslu dosiahnuť vysoký stupeň spotrebiteľského výberu úzko súvisí so schopnosťou poľnohospodárskeho odvetvia udržiavať rôzne výrobné systémy.

Spoločná existencia súvisí s možnosťou poľnohospodárov skutočne si vybrať medzi geneticky modifikovanými, ekologickými a tradičnými plodinami pri splnení právnych povinností v oblasti označovania a/alebo pravidiel čistoty.

Náhodná prítomnosť GMO presahujúca prahovú hodnotu stanovenú právnymi predpismi Spoločenstva vedie k tomu, že na etikete sa musí uviesť prítomnosť GMO vo výrobku. To môže viesť k strate zisku spôsobenej nižšou trhovou hodnotou alebo ťažkosťami s predajom predmetného výrobku. Ak sú navyše poľnohospodári nútení zavádzať systémy monitorovania a opatrenia na minimalizáciu miešania geneticky modifikovaných a geneticky nemodifikovaných plodín, môže to pre nich znamenať dodatočné náklady. Spoločná existencia teda vyvoláva problém možného ekonomického dosahu miešania geneticky modifikovaných poľnohospodárskych výrobkov s inými výrobkami, problém určenia nápravných opatrení, ktoré sa majú uplatniť s cieľom minimalizovať riziko miešania, a problém nákladov na tieto opatrenia.

...“ *[neoficiálny preklad]*

Odporúčanie z 13. júla 2010

12 Odporúčanie z 13. júla 2010 ruší a nahrádza odporúčanie z 23. júla 2003.

13 Usmernenia pripojené k odporúčaniam z 13. júla 2010 preberajú a rozvíjajú obsah usmernení pripojených k odporúčaniam z 23. júla 2003.

Smernica 2002/53/ES

14 Odôvodnenie 11 smernice Rady 2002/53/ES z 13. júna 2002 o spoločnom katalógu odrôd poľnohospodárskych rastlinných druhov (Ú. v. ES L 193, s. 1; Mim. vyd. 03/036, s. 281), zmenenej a doplnenej nariadením (ES) č. 1829/2003 Európskeho parlamentu a Rady z 22. septembra 2003 (Ú. v. EÚ L 268, s. 1; Mim. vyd. 13/032, s. 432, ďalej len „smernica 2002/53“), znie:

„Osivo, na ktoré sa vzťahuje táto smernica, by malo byť voľne obchodovateľné v rámci spoločenstva, ak bolo uverejnené v spoločnom katalógu.“

15 Článok 1 ods. 1 a 2 tejto smernice stanovuje:

„1. Táto smernica sa týka povoľovania zápisu odrôd [najmä obilnín do spoločného katalógu].

2. [Spoločný katalóg] sa zostaví na základe národných katalógov členských štátov.“

16 Článok 4 uvedenej smernice znie:

„1. Členské štáty zabezpečia, aby sa odroda registrovala, len ak je odlišná, stála a dostatočne vyrovnaná. Odroda musí mať uspokojivú hospodársku hodnotu.

...

4. V prípade geneticky modifikovanej odrody ... úmyselné uvoľnenie odrody do životného prostredia bude povolené, len ak sa podniknú príslušné opatrenia, aby sa zabránilo vplyvu nepriaznivých účinkov na ľudské zdravie a životné prostredie.

5. Okrem toho, ak materiál odvodený z rastlinnej odrody je určený na použitie [v potravinách alebo v krmivách, ktoré patria pod nariadenie (ES) č. 1829/2003 Európskeho parlamentu a Rady z 22. septembra 2003 o geneticky modifikovaných potravinách a krmivách (Ú. v. EÚ L 268, s. 1; Mim. vyd. 13/032, s. 432)], odroda sa uzná len za predpokladu, že je povolená v súlade týmto nariadením.

...“

17 Článok 7 ods. 1 a 4 stanovuje:

„1. Členské štáty zabezpečia, aby sa registrácia odrôd zakladala na výsledkoch úradných skúšok, konkrétne rastových skúšok, ktoré zabezpečia dostatočný počet znakov a vlastností potrebných pre popis odrody. ...

...

4. a) V prípade geneticky modifikovaných odrôd uvedených v článku 4 (4) sa musí vykonať hodnotenie environmentálneho rizika v rozsahu stanovenom [smernicou 90/220].

b) Postupy, ktoré zabezpečia, aby sa hodnotenie environmentálneho rizika a iných relevantných prvkov rovnalo tým, ktoré stanovuje [smernica 90/220], sa zavedú na návrh Komisie v nariadení Rady založenom na primeranom právnom základe v Zmluve. Dovtedy, kým toto nariadenie nadobudne účinnosť, geneticky modifikované odrody sa zapíšu do národného katalógu, len ak je povolené obchodovanie s nimi v súlade so [smernicou 90/220].

...“

18 Článok 16 stanovuje:

„1. Členské štáty musia zabezpečiť, aby s účinnosťou od uverejnenia uvedeného v článku 17 osivo odrôd registrovaných v súlade s touto smernicou alebo v súlade so zásadami, ktoré zodpovedajú zásadám tejto smernice nebolo predmetom nijakých obchodných obmedzení súvisiacich s odrodou.

2. Členský štát môže byť na základe žiadosti ..., oprávnený zakázať využívanie odrody na celom alebo na časti svojho územia alebo stanoviť vhodné podmienky pestovania odrody, v prípadoch, ktoré vymenúva pododsek c), v súlade s podmienkami využívania produktov, ktoré sú výsledkom takeého pestovania

a) v prípade, že sa zistí, že pestovanie odrody môže škodiť z hľadiska negatívneho ovplyvnenia zdravotného stavu iných odrôd alebo druhov, alebo

...

c) v prípade, že má platné dôvody iné ako už uvedené alebo ktoré mohli byť spomenuté počas postupu [registrácie do vnútroštátneho katalógu odrôd], že odroda predstavuje riziko pre ľudské zdravie alebo životné prostredie.“

19 Článok 17 stanovuje:

„Komisia musí na základe informácií dodaných členskými štátmi a po ich prijatí uverejniť v [spoločnom katalógu] zoznam všetkých odrôd, ktorých osivo a rozmnožovací materiál, podľa článku 16, nie sú predmetom nijakých obchodných obmedzení v súvislosti s odrodou ... V uverejnenom oznámení sa musia uviesť členské štáty, ktoré obdržali oprávnenie podľa článku 16 (2) alebo článku 18.

...

V uverejnenom oznámení sa musia jasne označiť tie odrody, ktoré boli geneticky modifikované.“

20 Článok 18 stanovuje:

„Ak sa zistí, že pestovanie odrody zahrnutej v spoločnom katalógu by mohlo byť v niektorom členskom štáte škodlivé z hľadiska negatívneho ovplyvnenia zdravotného stavu iných odrôd alebo druhov rastlín alebo predstavuje riziko pre životné prostredie alebo ľudské zdravie, tento členský štát môže na požiadanie dostať oprávnenie ... na zákaz obchodovania s osivom alebo rozmnožovacím materiálom tejto odrody na celom alebo na časti svojho územia. V prípade, že existuje nebezpečenstvo šírenia škodlivých organizmov alebo hrozba pre ľudské zdravie alebo životné prostredie, príslušný členský štát môže vydať taký zákaz ihneď po podaní žiadosti do času, kým sa prijme konečné rozhodnutie. Toto rozhodnutie sa musí v prípade geneticky modifikovanej odrody prijať v období troch mesiacov...“

Nariadenie č. 1829/2003

21 Nariadenie č. 1829/2003 uplatniteľné na základe článku 49 od 18. apríla 2004 zavádza podľa odôvodnení 7 a 11 jednoduché povoloacie konanie Spoločenstva najmä pre krmivá, ktoré sa skladajú z GMO alebo ich obsahujú, alebo sú z nich vyrobené, ako aj pre GMO, ktoré majú byť použité ako východiskový materiál na výrobu takýchto krmív.

22 Článok 16 ods. 1, 2 a 7 nariadenia č. 1829/2003 stanovuje:

„1. Krmivá [patriace do pôsobnosti nariadenia č. 1829/2003] nesmú:

a) mať nepriaznivé účinky na ľudské zdravie, zdravie zvierat alebo na životné prostredie,

...

2. Žiadna osoba nesmie umiestniť na trh, používať alebo spracúvať bez vydania povolenia [geneticky modifikované krmivo patriace do pôsobnosti nariadenia č. 1829/2003] v súlade s týmto oddielom a pokiaľ nie sú splnené príslušné podmienky takéhoto povolenia.

...

7. Povolenie podľa tohto nariadenia sa uplatňuje bez toho, aby boli dotknuté ustanovenia [predovšetkým, smernice 2002/53].“

23 Článok 20 tohto nariadenia nazvaný „Postavenie existujúcich výrobkov“ stanovuje:

„1. Odlišne od článku 16 ods. 2, výrobky, ktoré patria do predmetu úpravy tohto oddielu, ktoré boli v súlade s platným právom umiestnené na trh spoločenstva pred dátumom uplatňovania tohto nariadenia, sa môžu naďalej umiestňovať na trh, používať a spracúvať, pokiaľ sa zabezpečí splnenie týchto podmienok:

a) v prípade výrobkov, ktoré boli povolené podľa [smernice 90/220] alebo [smernice 2001/18]..., prevádzkovatelia zodpovední za umiestnenie na trh predmetných výrobkov, do šiestich mesiacov od dátumu uplatňovania tohto nariadenia oznámia Komisii dátum, kedy ich prvýkrát umiestnili na trh v spoločenstve,

...

2. Oznámenie uvedené v odseku 1 sa doloží údajmi, [ktorých predloženie sa vyžaduje nariadením č. 1829/2003 pri podaní prvej žiadosti o povolenie založenej na týchto údajoch]. ...

...

4. Do deviatich rokov od dátumu kedy bol výrobok, ktorý je uvedený v ods. 1 písm. a) prvýkrát umiestnený na trh, ale v žiadnom prípade nie skôr ako do troch rokov od dátumu uplatňovania tohto nariadenia, prevádzkovatelia zodpovední za umiestnenie týchto výrobkov na trh predložia žiadosť v súlade s článkom 23, ktorý sa použije *mutatis mutandis*.

...

5. Výrobky uvedené v ods. 1 a krmivá, ktoré ich obsahujú, alebo sú z nich vyrobené podliehajú ustanoveniam tohto nariadenia [najmä jeho článku 34], ktoré sa použijú *mutatis mutandis*.

...“

24 Článok 23 nazvaný „Obnovenie povolení“ stanovuje najmä *mutatis mutandis* uplatnenie článku 17 ods. 2 týkajúceho sa spôsobu posúdenia pôvodnej žiadosti o povolenie založenej na nariadení č. 1829/2003 príslušným vnútroštátnym orgánom a Európskym úradom pre bezpečnosť potravín (ďalej len „úrad“), ako aj článkov 18 a 19, ktoré v uvedenom poradí stanovujú podmienky, za ktorých úrad jednak vydá stanovisko na základe žiadosti, a jednak prijme rozhodnutie na úrovni Spoločenstva. Článok 18 ods. 3 najmä stanovuje, že úrad s cieľom vypracovania svojho stanoviska určí, či krmivo spĺňa kritériá, ktoré sú uvedené v článku 16 ods. 1, konkrétne, či nemá nepriaznivé účinky na ľudské zdravie, zdravie zvierat alebo na životné prostredie.

25 Článok 24 nazvaný „Predmet úpravy“, ktorý patrí do oddielu 2 s názvom „Označovanie“, stanovuje:

„1. Tento oddiel sa vzťahuje na krmivá [patriace do pôsobnosti nariadenia č. 1829/2003].

2. Tento oddiel sa nevzťahuje na krmivá, ktoré obsahujú materiál, ktorý obsahuje, skladá sa alebo je vyrobený z GMO v množstve nie vyššom ako 0,9 % krmiva a každého krmiva, z ktorého je takéto krmivo zložené, za predpokladu, že takéto prítomnosť je náhodná a technologicky nevyhnutná.

...“

26 Článok 34 nazvaný „Núdzové opatrenia“ stanovuje:

„Ak je zrejmé, že výrobky, ktoré sú povolené týmto alebo v súlade s týmto nariadením pravdepodobne predstavujú vážne riziko pre zdravie ľudí, zvierat alebo životné prostredie ... príjmu sa opatrenia podľa postupov, ktoré sú ustanovené v článkoch 53 a 54 [nariadenia ES č. 178/2002 Európskeho parlamentu a Rady z 28. januára 2002, ktorým sa ustanovujú všeobecné zásady a požiadavky potravinového práva, zriaďuje Európsky úrad pre bezpečnosť potravín a stanovujú postupy v záležitostiach bezpečnosti potravín (Ú. v. ES L 31, s. 1; Mim. vyd. 15/006, s. 463)].“

Nariadenie č. 178/2002

27 Článok 53 nariadenia č. 178/2002 s názvom „Mimoriadne opatrenia pre potraviny a krmivá pochádzajúce zo spoločenstva alebo dovezené z tretích krajín“ znie:

„1. Ak je zrejmé, že potraviny alebo krmivá pochádzajúce zo spoločenstva alebo dovezené z tretej krajiny pravdepodobne predstavujú závažné riziko pre zdravie ľudí, zvierat alebo pre životné prostredie a že sa také riziko nedá uspokojivo zvládnuť prostredníctvom opatrení prijatých príslušným(-i) členským(-i) štátom(-mi), Komisia, ... z vlastnej iniciatívy alebo na žiadosť členského štátu, neodkladne prijme jedno alebo viacero nasledujúcich opatrení, v závislosti od závažnosti situácie:

[pozastavenie umiestňovania na trhu alebo používania potraviny alebo krmiva pochádzajúcich zo Spoločenstva, pozastavenie dovozov takýchto potravín alebo krmív pochádzajúcich z tretej krajiny, stanovenie osobitných podmienok alebo akéhokoľvek iného vhodného dočasného opatrenia pre potraviny alebo krmivá pochádzajúce zo Spoločenstva alebo z tretej krajiny].

2. Avšak, v naliehavých situáciách môže Komisia dočasne prijať opatrenia uvedené v odseku 1 po konzultácii so zainteresovaným(-i) členským(-i) štátom(-mi) a informovať ostatné členské štáty.

Len čo to bude možné, najneskôr však [do] 10 pracovných dní, budú prijaté opatrenia potvrdené, zmenené a doplnené, odvolané alebo rozšírené... a dôvody na rozhodnutie Komisie sa neodkladne zverejnia.“

28 Článok 54 toho istého nariadenia s názvom „Ostatné mimoriadne opatrenia“ obsahuje túto úpravu:

„1. Ak členský štát úradne informuje Komisiu o potrebe prijať mimoriadne opatrenia a ak Komisia nekonala v súlade s článkom 53, členský štát môže prijať dočasné ochranné opatrenia. V tomto prípade neodkladne informuje ostatné členské štáty a Komisiu.

2. Komisia do 10 pracovných dní predloží záležitosť [Stálemu výboru pre potravinový reťazec a zdravotný stav zvierat] s cieľom rozšírenia, zmeny a doplnenia alebo zrušenia národných dočasných ochranných opatrení.

3. Členský štát môže zachovať svoje národné dočasné ochranné opatrenia dovtedy, kým nebudú prijaté opatrenia spoločenstva.“

Nariadenie (ES) č. 641/2004

29 Článok 11 nariadenia Komisie (ES) č. 641/2004 zo 6. apríla 2004 o podrobných pravidlách na vykonávanie nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1829/2003 v súvislosti so žiadosťou o povolenie nových geneticky modifikovaných potravín a krmív, ohlasovanie existujúcich výrobkov a náhodnú alebo technicky nevyhnutnú prítomnosť geneticky modifikovaného materiálu, ktorý mal

priaznivé hodnotenie rizika (Ú. v. EÚ L 102, s. 14; Mim. vyd. 13/034, s. 36), ktorý patrí do oddielu 2 tohto nariadenia s názvom „Dodatočné požiadavky na oznamovanie určitých výrobkov umiestnených na trh pred 18. aprílom 2004“, stanovuje:

„1. ..., oznámenia o GMO umiestnených na trh v súlade s časťou C smernice [90/220] alebo s časťou C smernice [2001/18] obsahujú jednu kópiu príslušného súhlasu udeleného podľa týchto smerníc.

2. Dátum uverejnenia rozhodnutia na udelenie súhlasu podľa smernice [90/220] alebo smernice [2001/18] v *Úradnom vestníku Európskej únie* sa pokladá za dátum, kedy bol výrobok prvýkrát umiestnený na trh, ak oznamovateľ neposkytne overiteľný dôkaz o tom, že výrobok bol prvýkrát umiestnený na trh k neskoršiemu dátumu.“

Vnútroštátna právna úprava

30 Článok 1 legislatívneho dekrétu č. 212 z 24. apríla 2001 (GURI č. 131 z 8. júna 2001, ďalej len „legislatívny dekrét č. 212/2001“) stanovuje:

„...“

2. ... Pestovanie semenárskych výrobkov... podlieha vydaniu povolenia aktom ministra poľnohospodárskej a lesnej politiky po dohode s ministrom životného prostredia a ministrom zdravotníctva, ktorý je prijatý na základe stanoviska [komisie pre semenárske výrobky geneticky modifikovaných odrôd], v ktorom sú stanovené opatrenia vhodné na zabezpečenie toho, aby plodiny odvodené zo semenárskych výrobkov geneticky modifikovaných odrôd neprichádzali do kontaktu s plodinami odvodenými z tradičných semenárskych výrobkov a nespôsobili ekologickú škodu v bezprostrednom okolí s prihliadnutím na agroekologické, environmentálne a pedoklimatické osobitosti.

...

5. Komukoľvek, kto pestuje semenárske výrobky geneticky modifikovaných odrôd bez povolenia v zmysle odseku 2, môže byť uložený trest odňatia slobody na šesť mesiacov až tri roky alebo pokuta vo výške až do 100 miliónov lír. Rovnaká sankcia sa použije v prípade zrušenia alebo pozastavenia platnosti povolenia.

...“

31 Zákonný dekrét č. 279 z 22. novembra 2004 (GURI č. 280 z 29. novembra 2004), ktorý bol zmenený a doplnený a zmenený na zákon zákonom č. 5 z 28. januára 2005 (GURI č. 22 z 28. januára 2005, ďalej len „zákonný dekrét č. 279/2004“) je zameraný na prijatie opatrení na zabezpečenie spoločnej existencie s prihliadnutím na odporúčanie z 23. júla 2003.

32 V článku 3 tohto zákonného dekrétu je uvedené, že tieto opatrenia na zabezpečenie spoločnej existencie budú prijaté dekrétom nelegislatívnej povahy Ministro delle Politiche agricole alimentari e forestali (ministra poľnohospodárskej, potravinovej a lesnej politiky) po dohode so stálou konferenciou pre vzťahy medzi štátom, regiónmi a autonómnymi provinciami Trento a Bolzano a uverejní sa po získaní stanoviska príslušných parlamentných výborov.

33 Podľa tohto článku 3 a článku 4 zákonného dekrétu č. 279/2004 má tento dekrét nelegislatívnej povahy, ktorý bude prijatý, vymedziť rámcové ustanovenia v oblasti spoločnej existencie, na základe ktorých regióny prostredníctvom aktov *ad hoc* schvália vlastné plány spoločnej existencie.

- 34 Podľa článku 4 ods. 1 zákonného dekrétu č. 279/2004 sú plány spoločnej existencie prijaté aktom jednotlivých regiónov a autonómnych provincií a obsahujú technické pravidlá realizácie spoločnej existencie, pričom sú v nich stanovené nástroje na zabezpečenie spolupráce medzi miestnymi územnými orgánmi na základe zásady subsidiarity, diferenciacie a proporcionality.
- 35 Článok 8 tohto zákonného dekrétu stanovuje, že do prijatia jednotlivých plánov spoločnej existencie nie sú geneticky modifikované plodiny okrem tých, ktoré sú určené na výskum a vykonávanie pokusov, povolené.
- 36 Corte costituzionale (Ústavný súd) rozsudkom č. 116 zo 17. marca 2006 vydaným na základe žaloby podanej regiónom Marches rozhodol, že najmä články 3, 4 a 8 zákonného dekrétu č. 279/2004 sú v rozpore s ústavou.
- 37 Pokiaľ ide konkrétne o článok 4, rozhodol, že zasahuje do legislatívnej právomoci regiónov v oblasti poľnohospodárstva, keďže regióny vykonávajú právomoc upraviť spôsob uplatňovania zásady spoločnej existencie na jednotlivých regionálnych územiach, ktoré sú zjavne rozdielne z hľadiska morfológie i výroby.
- 38 Pokiaľ ide o článok 8, Corte costituzionale rozhodol o jeho protiústavnosti z toho dôvodu, že sa javil ako neoddeliteľný od ďalších ustanovení považovaných za protizákonné.
- 39 V platnosti teda zostali články 1 a 2 zákonného dekrétu č. 279/2004, z čoho vyplýva vôľa zákonodarcu zabezpečiť si možnosť prijať opatrenia potrebné na predchádzanie neúmyselnej prítomnosti GMO v ostatných plodinách, napríklad v tradičných alebo ekologických plodinách.
- 40 Ministro delle Politiche agricole alimentari e forestali prijal v nadväznosti na už citovaný rozsudok č. 116 zo 17. marca 2006 obežník č. 269 z 31. marca 2006, v ktorom uvádza, že tento rozsudok nespochybňuje legitímnosť zákazu pestovania GMO do prijatia plánov spoločnej existencie a že rozhodnutie o protiústavnosti článku 8 zákonného dekrétu č. 279/2004 treba chápať v tom zmysle, že ak zákaz pestovania GMO zostane v platnosti, je potrebné zabezpečiť výkon právomoci v tejto oblasti zo strany regionálneho alebo provinciálneho orgánu.
- 41 Minister v bode 4 tohto obežníka zdôrazňuje, že po tom, čo regióny a autonómne provincie prijali vlastné ustanovenia týkajúce sa spoločnej existencie, je ešte potrebné, aby sa s kladným výsledkom ukončilo komplexné povoloňacie konanie na pestovanie GMO v súlade s ustanoveniami legislatívneho dekrétu č. 212/2001, ktoré požadujú vydanie ministerského povolenia.
- 42 V bode 5 vyslovuje minister záver, že pestovanie GMO zostáva zakázané až do prijatia regionálnych legislatívnych nástrojov umožňujúcich zabezpečenie spoločnej existencie tradičných, ekologických a geneticky modifikovaných plodín, a kým nebudú nájdené primerané riešenia medzi susednými regiónmi, a že pri nedodržaní tohto zákazu sa uplatnia sankcie stanovené v článku 1 ods. 5 legislatívneho dekrétu č. 212/2001.

Spor vo veci samej a prejudiciálna otázka

- 43 Rozhodnutím 98/294/ES z 22. apríla 1998 o uvádzaní geneticky modifikovanej kukurice (*Zea mays* L. línia MON 810) na trh podľa smernice 90/220 (Ú. v. ES L 131, s. 32; Mim. vyd 03/023, s. 77) Komisia schválila na žiadosť spoločnosti Monsanto Europe SA (ďalej len „Monsanto Europe“) na základe smernice 90/220 uvedenie vnútrodrohových línií a hybridov odvodených z línie kukurice MON 810 na trh.
- 44 Dňa 11. júla 2004 oznámila Monsanto Europe Komisii odrody kukurice MON 810 ako „existujúce výrobky“, pričom uplatnila najmä článok 20 ods. 1 písm. a) nariadenia č. 1829/2003.

- 45 Dňa 8. septembra 2004 schválila Komisia zápis 17 odrôd odvodených z kukurice MON 810 do spoločného katalógu.
- 46 Spoločnosť Monsanto Europe nepodala na príslušnom vnútroštátnom orgáne pred 17. októbrom 2006 oznámenie na základe článku 17 ods. 2 smernice 2001/18.
- 47 Dňa 4. mája 2007 požiadala táto spoločnosť o obnovenie povolenia na umiestnenie odrôd kukurice MON 810 na trh na základe článku 20 ods. 4 nariadenia č. 1829/2003.
- 48 Pioneer je celosvetovo pôsobiaca spoločnosť, ktorá vyrába a distribuuje tradičné a geneticky modifikované osivá.
- 49 Má v úmysle pestovať odrody kukurice MON 810 zapísané v spoločnom katalógu.
- 50 Dňa 18. októbra 2006 požiadala Ministero delle Politiche agricole alimentari e forestali o vydanie povolenia na pestovanie týchto odrôd v zmysle článku 1 ods. 2 legislatívneho dekrétu č. 212/2001.
- 51 Oznámením č. 3734 z 12. mája 2008 ju Ministero delle Politiche agricole alimentari e forestali – Dipartimento delle Politiche di sviluppo economico e rurale (ministerstvo poľnohospodárskej, potravinovej a lesnej politiky – odbor politiky hospodárskeho a vidieckeho rozvoja) informovalo, že nemôže prešetriť jej žiadosť o vydanie povolenia na pestovanie geneticky modifikovaných hybridov kukurice, ktoré už sú zapísané v spoločnom katalógu, „kým regióny neprijmú pravidlá vhodné na zabezpečenie spoločnej existencie tradičných, ekologických a geneticky modifikovaných plodín, ktoré boli uvedené v obežníku Mipaaf [ministerstvo poľnohospodárskej, potravinovej a lesnej politiky] z 31. marca 2006“.
- 52 V rámci svojej žaloby, ktorou sa domáha zrušenia tohto oznámenia, spochybňuje Pioneer požiadavku vnútroštátneho povolenia na pestovanie výrobkov, akými sú GMO registrované v spoločnom katalógu.
- 53 Okrem toho spochybňuje výklad článku 26a smernice 2001/18, v zmysle ktorého je pestovanie GMO v Taliansku zakázané až do prijatia regionálnych legislatívnych nástrojov, ktorých cieľom je uplatnenie opatrení zabezpečujúcich spoločnú existenciu geneticky modifikovaných, tradičných a ekologických plodín.
- 54 Za takýchto okolností rozhodol Consiglio di Stato prerušiť konanie a predložiť Súdnu dvoru návrh na začatie prejudiciálneho konania o tejto otázke:

„Ak sa členský štát rozhodol podmieniť vydanie povolenia na pestovanie GMO, hoci sú zapísané v [spoločnom katalógu], opatreniami všeobecného charakteru, ktoré sú spôsobilé zabezpečiť spoločnú existenciu s tradičnými a ekologickými plodínami, má sa článok 26a [smernice 2001/18] so zreteľom na [odporúčanie z 23. júla 2003] a [odporúčanie z 13. júla 2010] vykladať v tom zmysle, že v období predchádzajúcom prijatiu všeobecných opatrení:

- a) sa musí vydať povolenie, keďže jeho predmetom sú GMO zapísané v [spoločnom katalógu], alebo
- b) sa má preskúmanie žiadosti o vydanie povolenia prerušiť až do prijatia opatrení všeobecného charakteru, alebo
- c) sa má povolenie vydať s tým, že sa v konkrétnom prípade stanovia vhodné požiadavky na predchádzanie aj neúmyselnému kontaktu povolených geneticky modifikovaných plodín s okolitými tradičnými alebo ekologickými plodínami?“

O prejudiciálnej otázke

Úvodné pripomienky

- 55 S cieľom určiť pôsobnosť prejudiciálnej otázky treba v prvom rade vymedziť právne súvislosti sporu vo veci samej.
- 56 Na úvod treba konštatovať, že odrody kukurice MON 810 neboli predmetom oznámenia o predĺžení ich povolenia pred 17. októbrom 2006 na základe článku 17 ods. 2 smernice 2001/18.
- 57 Ďalej treba konštatovať, že používanie osív odrôd kukurice MON 810 a obchodovanie s nimi je povolené z dvoch dôvodov.
- 58 Tieto osivá sú povolené, pretože dotknuté odrody predstavujú „existujúce výrobky“ v zmysle článku 20 nariadenia č. 1829/2003, keďže boli v súlade s odsekom 1 písm. a) a odsekom 4 tohto článku oznámené ako takéto výrobky Komisii 11. júla 2004, čiže pred 18. októbrom 2004, a boli predmetom žiadosti o obnovenie ich povolenia zo 4. mája 2007, teda v lehote deviatich rokov stanovenej na tento účel, ktorá začala plynúť 5. mája 1998, v deň uverejnenia rozhodnutia 98/294 v úradnom vestníku, a uplynula 5. mája 2007 v súlade s článkom 11 ods. 2 nariadenia č. 641/2004.
- 59 Používanie osív odrôd kukurice MON 810 a obchodovanie s nimi je povolené tiež preto, že boli registrované v spoločnom katalógu upravenom smernicou 2002/53.
- 60 Okrem toho treba zdôrazniť, že hoci sú odrody kukurice MON 810 povolené na základe článku 20 nariadenia č. 1829/2003 a zapísané v spoločnom katalógu podľa smernice 2002/53, uplatní sa článok 26a tejto smernice.
- 61 Napokon treba poznamenať, že pre spor vo veci samej je *ratione temporis* relevantné iba odporúčanie z 23. júla 2003.
- 62 Keďže je právny kontext sporu vo veci samej vymedzený, treba si uvedomiť, že vnútroštátny súd sa svojou prejudiciálnou otázkou v podstate pýta, či pestovanie GMO, akými sú odrody kukurice MON 810, môže podliehať vnútroštátnemu povolovaciemu konaniu, ak je používanie týchto odrôd a obchodovanie s nimi povolené podľa článku 20 nariadenia č. 1829/2003 a uvedené odrody boli registrované v spoločnom katalógu stanovenom smernicou 2002/53. Vnútroštátny súd sa tiež pýta, či článok 26a smernice 2001/18 umožňuje členskému štátu brániť pestovaniu takýchto GMO na jeho území, kým nebudú prijaté opatrenia na zabezpečenie spoločnej existencie na predchádzanie neúmyselnej prítomnosti GMO v iných plodinách.

O povinnosti požiadať o vnútroštátne povolenie

- 63 Nariadenie č. 1829/2003 vo svojom odôvodnení 1 uvádza, že voľný pohyb bezpečných a zdravých potravín a krmív je základným aspektom vnútorného trhu. Povolenie vydané v súlade s postupom stanoveným v tomto nariadení je podľa článku 19 ods. 5 toho istého nariadenia platné v celej Únii.
- 64 Pokiaľ ide o smernicu 2002/53, tá vo svojom odôvodnení 11 uvádza, že osivo, na ktoré sa vzťahuje táto smernica, by malo byť voľne obchodovateľné v rámci Únie, ak bolo uverejnené v spoločnom katalógu. Jej článok 16 ods. 1 ďalej členským štátom ukladá povinnosť zabezpečiť, aby s účinnosťou od uverejnenia v spoločnom katalógu osivo odrôd registrovaných v súlade s ustanoveniami tejto smernice nebolo predmetom nijakých obchodných obmedzení súvisiacich s odrodou.

- 65 Zdá sa teda, že aj nariadenie č. 1829/2003, aj smernica 2002/53 majú za cieľ umožniť voľné používanie GMO a obchodovanie s nimi na celom území Únie, ak boli povolené podľa uvedeného nariadenia a registrované v spoločnom katalógu podľa uvedenej smernice.
- 66 Okrem toho sa s ohľadom na odôvodnenia 9, 33 a 34 nariadenia č. 1829/2003, ako aj na článok 4 ods. 4 a 5 a článok 7 ods. 4 smernice 2002/53 zdá, že podmienky stanovené týmito dvoma právnymi predpismi pre povolenie alebo pre zápis do spoločného katalógu zahŕňajú požiadavky ochrany zdravia a životného prostredia.
- 67 Čo sa týka existujúcich výrobkov, ktorých používanie a obchodovanie s nimi je povolené podľa článku 20 nariadenia č. 1829/2003, normotvorca Únie v podstate tieto požiadavky považoval v čase oznámenia týchto výrobkov za prechodne splnené na základe hodnotenia vykonaného na úrovni skôr udeleného povolenia podľa smernice 90/220 alebo smernice 2001/18.
- 68 Normotvorca Únie zároveň prostredníctvom odkazu v článku 20 ods. 4 nariadenia č. 1829/2003 na článok 23 a prostredníctvom tohto článku na články 18 a 19 rovnakého nariadenia prirovnal existujúce výrobky k pôvodne povoleným výrobkom na základe nariadenia č. 1829/2003, pokiaľ ide o posúdenie rizika pre ľudské zdravie a životné prostredie v štádiu podania týchto žiadostí o obnovenie povolení.
- 69 Z týchto konštatovaní vyplýva, že za súčasného stavu práva Únie nemá členský štát právo podriaďiť pestovanie GMO, ktoré boli povolené podľa nariadenia č. 1829/2003 a zapísané do spoločného katalógu na základe smernice 2002/53, vnútroštátnemu povoleniu, ktoré sa zakladá na úvahách týkajúcich sa ochrany zdravia alebo životného prostredia.
- 70 Naopak, zákaz alebo obmedzenie pestovania takýchto výrobkov môže členský štát nariadiť v prípadoch, ktoré sú výslovne upravené v práve Únie.
- 71 Do okruhu týchto výnimiek patria jednak opatrenia prijaté na základe článku 34 nariadenia č. 1829/2003, ako aj opatrenia prijaté podľa článku 16 ods. 2 alebo článku 18 smernice 2002/53, čiže podľa ustanovení, ktoré nie sú predmetom sporu vo veci samej, a jednak opatrenia na zabezpečenie spoločnej existencie prijaté na základe článku 26a smernice 2001/18.

O zákaze pestovania GMO do prijatia opatrení na zabezpečenie spoločnej existencie

- 72 Na úvod treba konštatovať, tak ako zdôrazňuje španielska vláda a Komisia, že článok 26a smernice 2001/18 stanovuje iba možnosť členských štátov zaviesť opatrenia na zabezpečenie spoločnej existencie.
- 73 V prípade teda, ak by sa členský štát v tejto oblasti zdržal akéhokoľvek konania, zákaz pestovania GMO by sa mohol predĺžiť na neurčitý čas a predstavovať tak prostriedok obchádzania postupov stanovených v článku 34 nariadenia č. 1829/2003, ako aj v článku 16 ods. 2 a článku 18 smernice 2002/53.
- 74 Výklad článku 26a smernice 2001/18, ktorý by členským štátom umožňoval stanoviť podobný zákaz, by bol teda v rozpore so systémom zavedeným nariadením č. 1829/2003 a smernicou 2002/53, systémom, ktorého cieľom je zabezpečiť okamžitý voľný pohyb výrobkov povolených na úrovni Spoločenstva a registrovaných v spoločnom katalógu po tom, čo boli zohľadnené požiadavky ochrany zdravia a životného prostredia v priebehu povoľovacieho konania a postupu registrácie.
- 75 Napokon, článok 26a smernice 2001/18 môže zakladať obmedzenia alebo dokonca územne vymedzené zákazy iba prostredníctvom účinku opatrení na zabezpečenie spoločnej existencie, ktoré boli riadne prijaté, zachovávajúc ich účel. Toto ustanovenie teda členským štátom neumožňuje prijať opatrenie,

o aké ide vo vecí samej, ktoré do prijatia opatrení na zabezpečenie spoločnej existencie všeobecne zakazuje pestovanie GMO, ktoré boli povolené podľa právnej úpravy Únie a registrované v spoločnom katalógu.

- 76 S ohľadom na všetky vyššie uvedené úvahy treba na položenú otázku odpovedať tak, že:
- pestovanie GMO, akými sú odrody kukurice MON 810, nemôže podliehať vnútroštátnemu povoľovaciemu konaniu, ak je používanie týchto odrôd a obchodovanie s nimi povolené podľa článku 20 nariadenia č. 1829/2003 a uvedené odrody boli registrované v spoločnom katalógu stanovenom smernicou 2002/53,
 - článok 26a smernice 2001/18 neumožňuje členskému štátu všeobecne brániť pestovaniu takýchto GMO na jeho území, kým nebudú prijaté opatrenia na zabezpečenie spoločnej existencie na predchádzanie neúmyselnej prítomnosti GMO v iných plodinách.

O trovách

- 77 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdny dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (štvrtá komora) rozhodol takto:

Pestovanie geneticky modifikovaných organizmov, akými sú odrody kukurice MON 810, nemôže podliehať vnútroštátnemu povoľovaciemu konaniu, ak je používanie týchto odrôd a obchodovanie s nimi povolené podľa článku 20 nariadenia (ES) č. 1829/2003 Európskeho parlamentu a Rady z 22. septembra 2003 o geneticky modifikovaných potravinách a krmivách a uvedené odrody boli registrované v spoločnom katalógu odrôd poľnohospodárskych rastlinných druhov stanovenom smernicou Rady 2002/53/ES z 13. júna 2002 o spoločnom katalógu odrôd poľnohospodárskych rastlinných druhov, zmenenou a doplnenou nariadením č. 1829/2003.

Článok 26a smernice 2001/18/ES Európskeho parlamentu a Rady z 12. marca 2001 o zámernom uvoľnení geneticky modifikovaných organizmov do životného prostredia a o zrušení smernice Rady 90/220/EHS, zmenenej a doplnenej smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2008/27/ES z 11. marca 2008, neumožňuje členskému štátu všeobecne brániť pestovaniu takýchto geneticky modifikovaných organizmov na jeho území, kým nebudú prijaté opatrenia na zabezpečenie spoločnej existencie na predchádzanie neúmyselnej prítomnosti geneticky modifikovaných organizmov v iných plodinách.

Podpisy